

ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ АНАЛІЗ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ ЗАХІДНО-ПОЛІСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Оксана Портухай

Кандидат сільськогосподарських наук, професор кафедри екології, географії та туризму,
Рівненський державний гуманітарний університет, вул. Ст. Бандери 12, Рівне, Україна, 33000,
portuhayo@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9078-0658

Тетяна Велесик

Кандидат економічних наук, доцент кафедри екології, географії та туризму,
Рівненський державний гуманітарний університет, вул. Ст. Бандери 12, Рівне, Україна, 33000,
tanja-excite@ukr.net
ORCID: 0000-0003-3201-9323

Тетяна Василичина

здобувачка вищої освіти 4 курсу спеціальності 014 Середня освіта (Географія),
Рівненський державний гуманітарний університет, вул. Ст. Бандери 12, Рівне, Україна, 33000.

Розглянуто зміст та мету проведення адміністративної реформи в Україні, яка спрямована на розвиток цивілізованої європейської держави з високим рівнем життя, сформованою демократією, розвиненою культурою. Приділено значну увагу вивченню процесу децентралізації, під час якого фінанси та повноваження передаються органам місцевого самоврядування від державної влади. Проведено територіальний аналіз адміністративної реформи Західно-Поліського регіону України, до складу якого входить Рівненська та Волинська області. Виявлено, що в результаті проведеної реформи на території регіону сформовано 8 районів та 118 об'єднаних територіальних громад. У розрізі областей вони розділилися таким чином: Рівненська область – 4 райони, 64 громади, Волинська – 4 райони, 54 громади. Наведено позитивні сторони проведення реформи децентралізації, зокрема, громади отримали можливість розпоряджатися землею, що входить до їхнього складу та мають право формувати ставки місцевих зборів (в межах граничних розмірів) та податків. Розглянуто особливості розвитку громади та формування її бюджету на прикладі Зарічненської селищної об'єднаної територіальної громади Вараського району Рівненської області, що утворена у результаті добровільного об'єднання 10 сільських рад. Обґрунтовано, що для розвитку громади не залежно від її типу (сільська, селищна, міська громада) важливе значення має економіка, функціонування якої сприяє створенню робочих місць та наповненню бюджету.

Ключові слова: адміністративна реформа, децентралізація, об'єднані територіальні громади, суб'єкти господарської діяльності, податки, бюджет громади.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОБОТИ. Після проголошення незалежності України у спадок було передано частину інститутів радянської влади, а також необхідним стало створення системи управління у таких сферах як оборона, зовнішня політика. Тому, 22 липня 1998 року Президент України Л. Кучма підписав Указ Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні. Зміст цієї реформи полягав, з одного боку, в розбудові певних інститутів державного управління, а з іншого – у перебудові системи державного управління всіма сферами суспільного життя.

Метою проведення реформи було створення такої системи державного управління, що сприятиме розвитку цивілізованої європейської дер-

жави з високим рівнем життя, формуватиметься демократія, розвиватиметься культура. Важливим у функціонуванні такої системи є прозорість, ефективність та наукове підґрунтя, а витрати на її утримання мають відповідати фінансово-економічному стану держави [1; 2; 3].

Важливим етапом адміністративного реформування є проведення реформи децентралізації. Децентралізація являє собою процес, під час якого фінанси та повноваження передаються органам місцевого самоврядування від державної влади. Основна її мета – провести формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади, що дозволить громадянам проживати у сприятливому життєвому середовищі, отримувати та надавати якісні

послуги на місцевому рівні, узгодити інтереси та потреби територіальних громад і держави [4].

Огляд передумов та наслідків проведення адміністративно-територіальної реформи, зокрема децентралізації, наводять у своїх працях багато науковців, серед яких: Ю. Ковбасюк, К. Ващенко, В. Толкованов [5], В. Заблоцький [6], В. Яцуба, О. Матвійшин та ін. [3], В. Ковтун [7]. Актуальним сьогодні є проведення територіального аналізу цієї реформи для виявлення переваг та ризиків у функціонуванні новостворених територіальних громад, розуміння перспектив та особливостей їх подальшого розвитку.

Мета дослідження полягала у проведенні територіального аналізу адміністративної реформи Західно-Поліського регіону України.

МАТЕРІАЛИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ. Західно-Поліський регіон знаходиться на північному заході України, згідно із суспільно-географічним районуванням його ще називають Північно-Західним районом. Цей регіон включає дві області – Рівненську і Волинську – загальною площею 40,2 тис. км²; чисельністю жителів станом на 1 січня 2022 року 2,1631 млн.

Дослідження результатів проведення адміністративної реформи проводили за даними Рівненської та Волинської обласної державної адміністрації, офіційного веб-сайту Децентралізація [8].

Початок процесу децентралізації пов'язаний із прийняттям Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (01.04.2014) [1], законів України «Про співробітництво територіальних громад» (17.06.2014) [9], «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (05.02.2015) [10] та змін до Бюджетного і Податкового кодексів – щодо фінансової децентралізації [4].

Реалізація цієї реформи дозволила сформулювати на місцевому рівні об'єднані територіальні громади (ОТГ), що згідно з положеннями Європейської хартії місцевого самоврядування мають стати дієвим механізмом їхнього розвитку.

Створені територіальні громади у результаті добровільного об'єднання, з обов'язковим врахуванням думки громадян, дають поштовх для розвитку місцевого самоврядування. Інтереси мешканців громади представляє обраний голова ОТГ, виконавчі органи ради громади та депутати. У населених пунктах, що входять до складу громади, обираються старости.

Організація ефективного самоврядування вимагає певного фінансового ресурсу. Для цього

1 січня 2015 року було внесено зміни до Бюджетного та Податкового кодексів. Такі зміни дозволили зараховувати до бюджетів об'єднаних територіальних громад 60% податку на доходи фізичних осіб. Повністю залишаються у бюджеті надходження від податків: єдиного, на прибуток підприємств і фінансових установ комунальної власності та податку на майно (земля, нерухомість, транспорт). Для виконання певних повноважень ОТГ надаються різні дотації та субвенції (освітня, медична, інфраструктурна), а місцевий бюджет можна затверджувати незалежно від Державного бюджету. Важливим є для досягнення економічного розвитку отримання можливості проводити зовнішні позички, обирати установи для обслуговування громади відповідно до своїх бюджетів та самостійно здійснювати містобудівну політику [4].

Можна виділити два етапи проведення децентралізації [8; 11]. Перший етап (2014–2019 роки) почався з формування нормативної бази, полягав у внесенні змін до законів України, а також розробці нових. Сам старт реформи пов'язаний із затвердженням Плану заходів щодо її реалізації, якому передувало затвердження Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади у квітні 2014 року.

На другому етапі проведення децентралізації (2020–2021 роки) затверджено новий адміністративно-територіальний устрій. У 2020 році в Україні сформовано 1469 територіальних громад. У результаті прийняття Верховною Радою України Постанови «Про утворення та ліквідацію районів» [12] (Документ 807-IX від 17 липня 2020 року) ліквідовано 490 старих районів та створено 136 нових. Поряд із цими нормативними документами прийнято постанови, що дозволяють проводити місцеві вибори. Для подальшого розвитку громад, їх функціонування, а також продовження реформи децентралізації необхідним є продовження розробки законодавчої бази.

На території Західно-Поліського регіону, до складу якого входять Рівненська та Волинська області, в результаті проведення адміністративної реформи сформовано 8 районів та 118 ОТГ. На Рівненщині до проведення реформи децентралізації було 16 районів та 4 міста обласного підпорядкування, після реформи створено лише 4 райони (Вараський, Дубенський, Сарненський та Рівненський райони), 64 ОТГ з 1026 населених пунктів, загальною площею 20047,0 км² та населенням 1152961 особу.

До складу Вараського району увійшло 8 ОТГ (4 сільських, 3 селищних та 1 міська громада), утворених у результаті добровільного об'єднання 116 населених пунктів, загальною площею 3323,5 км², кількістю мешканців 138751 осіб та адміністративним центром у місті Вараш. Дубенський район складається з 19 ОТГ (14 сільських, 3 селищних та 2 міських громади), що об'єднали 303 населених пункти, загальною площею 3294,2 км², кількістю мешканців 169079, адміністративний центр – місто Дубно. Найбільшим районом за кількістю ОТГ – 26 (16 сільських громад, 4 селищних, 6 міських), кількістю населених пунктів – 439, загальною площею – 7216,6 км², кількістю мешканців – 632426 осіб є Рівненський район з адміністративним центром – місто Рівне. Сарненський район має у своєму складі 11 громад (6 сільських громад, 3 селищних, 2 міських), з кількістю населених пунктів 168, загальною площею 6212,7 км² та кількістю населення 212705 осіб знаходиться на другому місці з адміністративним центром – місто Сарни.

На території Волинської області до проведення реформи децентралізації також було 16 районів та 4 міста обласного значення. Під час реалізації цієї реформи в області з кількістю населення 1031421 осіб було створено 4 райони (Володимир-Волинський, Камінь-Каширський, Ковельський, Луцький райони) та 54 територіальні громади у результаті добровільного об'єднання 1087 населених пункти.

У склад Володимир-Волинського району увійшло 11 ОТГ (6 громад сільського типу, 2 селищного та 3 міського), що були утворені добровільним об'єднанням 201 населеного пункту загальною площею 2556,5 км² та кількістю мешканців 172947 осіб, з адміністративним центром у місті Володимир. Камінь-Каширський район включив 5 ОТГ (2 сільських ОТГ, 2 селищних та 1 міська) з кількістю населених пунктів 155, загальною площею 4679,7 км² та кількістю мешканців 131592 осіб, адміністративний центр – місто Камінь-Каширський. Найбільша кількість ОТГ 23 (12 сільського типу, 9 – селищного, 2 – міського) увійшла до Ковельського району з кількістю населених пунктів 380, площею 7658,7 км² та кількістю мешканців 269595 осіб, адміністративний центр – місто Ковель. До Луцького району увійшло 15 ОТГ (6 сільських громад, 4 селищних, 5 міських), 351 населений пункт, загальною площею 5249,1 км² та найбільшою кількістю мешканців 457287 осіб, адміністративний центр – місто Луцьк.

Як зазначалося раніше, проведення реформи децентралізації має ряд позитивних сторін, що дає можливість громадам краще розвиватися та самостійно приймати певні рішення. Важливим є те, що вони отримують у своє розпорядження землю і право на формування ставок місцевих зборів (в межах граничних розмірів) та податків. На території громади встановлюються податки за користування землею та на нерухоме майно, величину яких визначає місцева рада самостійно.

Створені ОТГ розробляють та затверджують на визначений період часу Стратегію соціально-економічного розвитку та на кожен рік відповідний План дій для досягнення поставлених у ній завдань. При розробці Стратегії розвитку громади обов'язково враховують наявні природні ресурси, екологічний стан навколишнього середовища, суб'єкти господарської діяльності, туристичну сферу, соціальну складову частину (кількість населення, народжуваність, смертність, вікову структуру, зайнятість населення та безробіття, мережу закладів освіти, охорони здоров'я), економічні зв'язки, інвестиційну діяльність.

Необхідно зазначити, що для розвитку громади незалежно від її типу (сільська, селищна, міська громада) важливе значення має економіка, функціонування якої сприятиме створенню робочих місць, залученню економічно активного населення та наповненню бюджету.

Особливості економічного розвитку громади та формування її бюджету можна прослідкувати на прикладі Заріченської селищної ОТГ Вараського району Рівненської області. Громада була утворена в результаті добровільного об'єднання 10 сільських рад (Вичівської, Борівської, Дібрівської, Перекальської, Неньковицької, Новорічицької, Морочненської, Кухітсько-Вільської, Річицької, Серницької сільських рад) загальною площею 1102,6 км². Адміністративним центром визначено смт. Зарічне. Загалом до складу громади увійшов 31 населений пункт [13].

Інформацію про кількість підприємств, зареєстрованих як фізичні особи на території Заріченської селищної ОТГ у період з 2010 по 2020 року наведено у табл. 1.

Наведені дані у табл. 1 свідчать, що за досліджуваній період збільшилась кількість зареєстрованих суб'єктів у таких видах господарської діяльності: торгівля (оптова і роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з ремонту); сільське господарство, мисливство та лісове господарство; освіта. В обробній промисловості у громаді з 2 зареєстрованих суб'єктів залишився 1.

Динаміка зареєстрованих суб'єктів господарської діяльності на території Зарічненської селищної територіальної громади у період з 2010 року по 2020 рік [13]

Галузі та види діяльності	2010р	2015р	2016р	2017р	2018р	2019р	2020р
Промисловість, у т.ч.:							
- обробна промисловість	2	2	2	2	2	1	1
- виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	3	3	3	3	3	3	3
Оптова і роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з ремонту						258	269
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	8	10	10	12	12	12	12
Рибне господарство	1	1	1	1	1	1	1
Готелі та ресторани	15	16	17	17	17	18	19
Фінансова діяльність	3	2	2	2	2	2	2
Освіта	85	85	87	91	92	92	92
Охорона здоров'я та соціальна допомога							25

До найбільших роботодавців на території громади належать такі підприємства та установи:

- відділ освіти, культури, молоді та спорту Зарічненської селищної ради, чисельність працівників якого у 2020 році становила 1165 осіб;
- КНП «Зарічненська багатoproфільна лікарня» - 274 особи;
- ДП «Зарічненський лісгосп» – 186 осіб;
- КНП «Зарічненський центр ПМСД» - 107 осіб та ін.

Відповідно до планових розрахунків дохідна складова бюджету Зарічненської селищної ОТГ формується за рахунок податків на доходи фізичних осіб, єдиного податку, плати за землю, акцизного збору (табл. 2). Станом на 2021 рік її загальний бюджет складав 236857,3 тис. грн. Із якого офіційні трансферти – 179429,7 тис. грн., власні надходження – 57427,6 тис. грн. Структура офіційних трансфертів була такою: освітня субвенція – 129240,3 тис. грн, базова дотація – 39061,4 тис. грн, дотація на утримання закладів освіти та охорони здоров'я – 2212,2 тис. грн.

Із наведених у табл. 2 даних випливає, що за період зі 2017 по 2021 рік спостерігаємо зростання податкових надходжень до бюджету громади, зменшується дохід від оренди комунального майна. Найбільше податків у І-й квартал 2021 р. було сплачено відділом освіти, культури, молоді і спорту Зарічненської селищної громади (10124,6 тис. грн.) КНП «Зарічненська багатoproфільна лікарня» (2456,8 тис. грн.) та ДП «Зарічненський лісгосп» (1762,1 тис. грн.), що є на її території одними з найбільших роботодавців [13].

ВИСНОВКИ. Отже, у результаті проведення територіального аналізу адміністративної реформи Західно-Поліського регіону України виявлено, що її реалізація пов'язана з внесенням змін до нормативних документів, створенням об'єднаних територіальних громад у результаті добровільно об'єднання населених пунктів, зміною кількості районів (ліквідовано старі та утворено нові райони). Так, унаслідок проведення реформи в регіоні сформовано 8 районів та 118 ОТГ, зокрема на території Рівненської області 4 райони (Вараський, Дубенський, Сарненський та Рівненський райони), 64 ОТГ та Волинської області 4 райони (Володимир-Волинський, Камінь-Каширський, Ковельський, Луцький райони) та 54 ОТГ.

Створені об'єднані територіальні громади отримали ряд повноважень, наприклад, розпоряджатися землею, право формувати ставки місцевих зборів і податків. Важливе значення у їх розвитку належить економіці, функціонування якої сприяє створенню робочих місць, залученню економічно активного населення та подальшого наповненню бюджету. На прикладі Зарічненської селищної ОТГ спостерігали збільшення кількості зареєстрованих суб'єктів господарської діяльності та зростання податків, що становлять дохідну складову бюджету громади. Поряд із власними надходженнями значну частину бюджету становили офіційні трансферти (освітня субвенція та дотації).

Сьогодні для громад, особливо сільського та селищного типу, які розміщені віддалено від

Динаміка дохідної частини бюджету Зарічненської селищної ОТГ, тис. грн. [13]

Показники	2017 р	2018 р	2019 р	2020 р	2021 р
Прибутковий податок з громадян/ Податок з доходів фізичних осіб	21103,5	27427,4	32185,4	34288,3	37051,5
Єдиний податок(крім с/г виробників)	3964,2	4867,9	5987,8	6143,3	6424,0
Єдиний податок від с/г виробників	0,5	260,1	256,3	361,1	390,0
Доходи від відчуження нерухомості та землі	264,6	295,2	379,2	2127,4	
Податок на прибуток підприємств комунальної власності	122,8	89,9	87,6	85,7	115,3
Плата за землю	3134,6	4313,0	6041,1	5776,1	5957,3
Податок на нерухомість	496,1	842,4	973,6	997,8	1100,0
Акцизний збір	4894,0	3843,1	3014,1	3014,1	2500,0
Інші місцеві податки та збори	1,6	2,1	2,1	16,5	8,0
Податкові надходження разом	35840,0	43924,8	52441,4	54302,8	56646,9
Дохід від оренди комунального майна	163,0	198,7	142,0	142,0	64,3
Інше	1543,0	1266,2	1606,2	1223,0	716,4

обласних та районних центрів, важливим є створення комфортних умов для малого та середнього бізнесу за допомогою державної підтримки. Це дозволить створити робочі місця та зменшити трудову міграцію економічно активного населення, що сприятиме їхньому розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Концепція адміністративної реформи в Україні. URL: <https://bit.ly/3PZLLZu> (дата звернення: 15.05.2022).
2. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. URL: <https://bit.ly/3JcIJ1G> (дата звернення: 15.05.2022).
3. Яцуба В.Г., Яцюк В.А., Матвіїшин О. Я. та ін. Адміністративно-територіальний устрій України: шляхи реформування: монографія. Київ : Геопринт, 2007. 370 с. URL: <https://bit.ly/3bcG5wC> (дата звернення: 25.05.2022).
4. Реформа децентралізації. Урядовий портал. URL: <https://bit.ly/3Q4StNW> (дата звернення: 12.05.2022).
5. Місцеве самоврядування в Україні : сучасний стан та основні напрями модернізації : наук. доп. / редкол. : Ю.В. Ковбасюк, К.О. Ващенко, В.В. Толкованов [та ін.]; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю.В. Ковбасюка. Київ : НАДУ, 2014. 128 с.
6. Заблоцький В.В. Адміністративна реформа: стан та перспективи трансформацій. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 7. 2015. URL: <https://bit.ly/3PNx7F8> (дата звернення: 14.06.2022).

удосконалення та розвиток. № 7. 2015. URL: <https://bit.ly/3PNx7F8> (дата звернення: 14.06.2022).

7. Ковтун В., Зезуль Ю. Адміністративно-територіальний устрій як елемент конституційного дизайну. *Підприємництво, господарство і право*. № 5. 2021. С. 127–131. DOI: 10.32849/2663-5313/2021.5.22.

8. Децентралізація. Загальна інформація. URL: <https://bit.ly/2ME3Wbj> (дата звернення 12.05.2022).

9. Закон України «Про співробітництво територіальних громад». *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 34, ст.1 167. URL: <https://bit.ly/3cEug2U> (дата звернення: 15.05.2022).

10. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». *Відомості Верховної Ради*. 2015, № 13, ст. 91. URL: <https://bit.ly/3z9xhiI> (дата звернення: 15.05.2022).

11. Розпорядження Кабінет Міністрів України від 23 січня 2019 р. № 77-р Київ. Про затвердження плану заходів з реалізації нового етапу реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на 2019–2021 роки. URL: <https://bit.ly/3bcqJbe> (дата звернення: 15.05.2022).

12. Постанова Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів». *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2020. № 33, ст. 235. URL: <https://bit.ly/3Q52gDu> (дата звернення: 12.05.2022).

13. Соціально-економічний аналіз Зарічненської селищної територіальної громади. 2021. 51 с. URL: <https://bit.ly/3cQmW3W> (дата звернення: 25.05.2022).

TERRITORIAL ANALYSIS OF THE ADMINISTRATIVE REFORM OF THE WESTERN POLISSYA REGION OF UKRAINE

Oksana Portukhai

Candidate of agricultural sciences, professor of the department of Ecology, Geography and Tourism, Rivne State University of the Humanities, St.Bandery str. 12, Rivne, Ukraine, 33000, portuhayo@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9078-0658

Tanya Velesyk

Candidate of economic sciences, associate professor of the department of Ecology, Geography and Tourism, Rivne State University of the Humanities, St.Bandery str. 12, Rivne, Ukraine, 33000, tanja-excite@ukr.net
ORCID: 0000-0003-3201-9323

Tetiana Vasylyshyna

Student of the 4th course, specialty 014 Secondary education (Geography), Rivne State University of the Humanities, St.Bandery str. 12, Rivne, Ukraine, 33000

The article deals with the content and purpose of the administrative reform in Ukraine, which is aimed at the development of a civilized European state with a high standard of living, formed by democracy, and developed culture. Considerable attention is paid to the study of the decentralization process, during which finances and powers are transferred to local self-government bodies from the state government. A territorial analysis of the administrative reform of the Western Polissya region of Ukraine, which includes the Rivne and Volyn regions, was carried out. It was revealed that because of the reform, 8 districts and 118 united territorial communities were formed on the territory of the region. In terms of regions, they were divided as follows: Rivne region – 4 districts, 64 communities, Volyn region – 4 districts, 54 communities. The positive aspects of the decentralization reform are provided, such as: the communities acquired the opportunity to manage the land that is part of them and have the right to form the rates of local fees (within the limited sizes) and taxes. Peculiarities of the development of the community and the formation of its budget are considered on the example of Zarichne united territorial community of the settlements (Varash district of the Rivne region), that was formed as a result of the voluntary unification of 10 village councils. It is substantiated that for the development of the community, regardless of its type (village, settlement, city community), the economy is of great importance, the functioning of which contributes to the creation of jobs and the filling of the budget.

Key words: administrative reform, decentralization, united territorial communities, subjects of economic activity, taxes, community budget.

REFERENCES

1. Kontsepsiia administratyvnoi reformy v Ukraini [The concept of administrative reform in Ukraine]. URL: <https://bit.ly/3PZLLZu>. [in Ukrainian].
2. Kontsepsiia reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v Ukraini. [The concept of reforming local self-government and territorial organization of power] Skhvaleno rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 1 kvitnia 2014 r. № 333-p. URL: <https://bit.ly/3JcIJ1G> [in Ukrainian].
3. Yatsuba, V.H., Yatsiuk, V.A., Matviishyn, O. Ya. ta in. (2007) Administratyvno-terytorialnyi ustrii Ukrainy: shliakhy reformuvannia: monohrafiia [Administrative and territorial system of Ukraine: ways of reform: monograph]. K.: Heoprynt, 2007. 370 s. URL: <https://bit.ly/3bcG5wC>. [in Ukrainian].
4. Reforma detsentralizatsii. [Decentralization reform]. Uriadovyi portal. URL: <https://bit.ly/3Q4StNW>. [in Ukrainian].
5. Kovbasiuk, Yu. V., Vashchenko, K. O., Tolkovanov, V. V ta in. (2014) Mistseve samovriaduvannia v Ukraini : suchasnyi stan ta osnovni napriamy modernizatsii . [Local self-government in Ukraine: current state and main directions of modernization]: nauk. dop.; za zah. red. d-ra nauk z derzh. upr., prof. Yu. V. Kovbasiuka. K.: NADU, 2014. 128 c. [in Ukrainian]
6. Zablotskyi, V. V. (2015). Administratyvna reforma: stan ta perspektyvy transformatsii. [Administrative reform: state and prospects of transformations]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok* № 7, 2015. URL: <https://bit.ly/3PNx7F8>. [in Ukrainian]
7. Kovtun, V., Zezul, Yu. (2021). Administratyvno-terytorialnyi ustrii yak element konstytutsiinoho dyzainu [Administrative-territorial structure as an element of constitutional design]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. № 5, 2021. C. 127-131. DOI: 10.32849/2663-5313/2021.5.22. [in Ukrainian]
8. Detsentralizatsiia. Zahalna informatsiia [Decentralization. General information]. URL: <https://bit.ly/2ME3Wbj> [in Ukrainian].

9. Zakon Ukrainy «Pro spivrobotnytstvo terytorialnykh hromad» [On cooperation of territorial communities]. Vidomosti Verkhovnoi Rady, 2014, № 34, st. 1167 URL: <https://bit.ly/3cEyg2U> [in Ukrainian].

10. Zakon Ukrainy «Pro dobrovilne obiednannia terytorialnykh hromad» [On voluntary unification of territorial communities] Vidomosti Verkhovnoi Rady, 2015, № 13, st. 91 URL: <https://bit.ly/3z9xhiI> [in Ukrainian].

11. Rozporiadzhennia Kabinet Ministriv Ukrainy vid 23 sichnia 2019 r. № 77-r «Pro zatverdzhennia planu zakhodiv z realizatsii novoho etapu reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v Ukraini na 2019-2021 roky» [On the approval of the

plan of measures for the implementation of a new stage of reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine for 2019-2021]. Kyiv. URL: <https://bit.ly/3bcqJbe> [in Ukrainian].

12. Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy «Pro utvorennia ta likvidatsiiu raioniv» [About the formation and liquidation of districts]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 2020, № 33, st. 235. URL: <https://bit.ly/3Q52gDu> [in Ukrainian].

13. Sotsialno-ekonomichniy analiz Zarichnenskoï selyshchnoi terytorialnoi hromady [Socio-economic analysis of Zarichnensk settlement territorial community]. 2021. 51 s. URL: <https://bit.ly/3cQmW3W> [in Ukrainian].

Стаття надійшла 28.05.2022